

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhiepiscopale, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 34.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de două-ori 24 fl., — de trei-ori 30 fl.
rëndul cu litere garmond.

Răspuns la o întrebare.

Sibiu, 14 Februarie n.

II.

La întrebarea pusă am putea să răspundem cu o contraîntrebare, foarte îndreptățită, anume, că de ce ni-se adresează întrebarea tocmai acum, când raporturile sunt atât de încordate între națiunea maghiară și Viena, când absolutismul e la pragul ușii, și națiunea maghiară e pe bună cale de a pierde tot ce a câștigat până acuma, dacă cumva în momentul din urmă nu se va face o îndreptare spre bine, din partea celor ce țin frânele conducerii în mână? Simțesc cumva compatrioții maghiari necesitatea de a le stă și noi în ajutor în luptele grele ce vor avea să le poarte de acum înainte cu Viena, și de aceea ne caută prietini? Dar omul cuminte își câștigă prietini și aliați cu mult mai înainte de a da de rele, nu în momentul din urmă, când nefericirea intră în casă!

Să nu începem însă în tonul acesta. Să începem așa, ca să putem lămurii bine chestiunea.

Ce ne-a adus nouă, Românilor, ziua de 15 Martie 1848? Absolut nimic! Din libertatea de presă de es., decretată atunci cu nespuse însuflețire, noi n'am primit nici măcar o rază binefăcătoare. Presa noastră periodică a fost necontenit urmărită, improcesată și condamnată. Ani de zile au petrecut căsuții și redactorii români prin temnițele de stat ungare, în era constituțională, în era egalității și a libertății, și grele sume de bani au plătit ei ca amende.

Și pentru ce? Numai pentru că și-au apărât limba și legea, comorile cele mai sfinte pe cari le are un popor ajuns la conștiință națională, și pentru că au îndemnat și poporul să țină cu toată sfințenia la aceste comori. Alte păcate nu au avut!

Dar chiar și în ziua de 15 Martie 1848, poporul a eliberat din temniță pe scriitorul maghiar *Tancsics*, însă de Românul *Eulimie Murgu*, care zăcea de patru ani în temniță preventivă, fără a fi fost judecat, nu și-a adus aminte. *Lăsat în temniță!*

Dar să prindem chestia din altă parte, din partea care ne privește pe noi, cei de astăzi.

Ne bucurăm noi cumva de libertatea învâlmăntului în statul ungar? Câte mizerii ni-se fac în jurul școalelor noastre confesionale, susținute cu mari jertfe, o știu numai aceia, cari au să le întinpire. Avem apoi lege pozitivă, care îndrumă guvernul unguresc să ridice printre naționalități școlile medii cu limba de propunere a naționalității respective. Câte astfel de școli au ridicat printre Români guvernele ungurești, cari au intrat la 1867 în moștenirea libertăților decretate în 15 Martie 1848? Nici una! Cele puține pe cari le avem, noi și celelalte naționalități nemaghiare, le avem în vremuri de mai înainte. Ba mai mult. Noi, Românii, pe banii noștri m voim să ne ridicăm un gimnaziu în Arad, și altul în Caransebeș, cu limba de propunere românească, și nu ni-s-a permis!

În chestiile curat bisericesti nu stăm apoi cu nimic mai bine. Cu toate că avem autonomie garantată prin legi pozitive, ni-se fac și aici destule mizerii, mai ales din motivul, că noi, Românii, n'avem în ministerii nici un funcționar mai înalt, de neamul și confesiunea noastră, care se rezolverse afa-cerile noastre bisericesti-școlare, așa cum se face cu privire la toate celelalte confesiuni, ci afacerile noastre ecleziastice le rezolvează funcționari de altă confesiune.

Ori apoi să luăm administrația. Avem noi Români, barem un singur comite suprem de neamul nostru în întreaga țară? Nici unul! Și din trei milioane de Români doară s'ar putea afla unul barem, care să fie bun de treaba aceasta! Nu! În schimb însă avem sumedenie de funcționari, mai ales la judecătoria, cari nu cunosc limba poporului, nu se pot înțelege cu poporul, ci îi fac dreptate (vorba vine!) cu ajutorul tâlmacilor, trecându-se cu vederea, că din gura tâlmacului, oricât de conștient și dester să fie, nicicând nu poate auzi judecătorul adevărul așa cum îl aude din gura celui ce își apără ori își caută dreptul la judecătoria!

Și ce să mai spunem despre legea electorală, cea mai nedreaptă dintre toate câte au fost aduse în mod sistematic în era constituțională, în scopul de a ne asupri pe noi, Românii?! Confronțeze-o oricare Maghiar cu legea electorală dela 1848, și va vedea ce pas gigantic s'a făcut, nu înainte, ci îndărăt, numai pentru că poporul român din patria aceasta să fie nedreptățit, și să nu poată trimite la dieta țării reprezentanți în număr corăspunzător forțelor de cari dispune.

Ori apoi există pentru noi dreptul de liberă întrunire, cel mai cardinal drept pentru cetățenii din state constituționale? Nu! Pentru noi, Românii, acest drept a fost confiscat înainte cu 12 ani, pentru că s'a aflat atunci un înțelept, care a restălmăcit legea de naționalități astfel, că grupări politice după naționalități nu se pot face, după ce aceasta lege nu recunoaște decât o singură națiune în Ungaria, pe cea maghiară! Pe când adevăratul înțeles al legii de naționalități e acela, că fiecare naționalitate din statul ungar formează un întreg pentru sine, și toate împreună formează marea familie, națiunea politică ungară!

Dar să nu mai continuăm. Un lucru nu se poate nega. E adevărat, că drepturi individuale au primit toți cetățenii Ungariei în urma adunării din 15 Martie 1848. Dar popoarele nemaghiare din patrie n'au fost multămite numai cu drepturi individuale, ci voiau să li-se dea și drepturi naționale, dreptul de a se conserva fiecare ca popor cu limbă proprie și cu cultură proprie. Iar astfel de drepturi nu li-s'au dat Nemaghiarilor la 15 Martie 1848, nu ni-s'au dat deci nici nouă, Românilor.

Și aceasta a fost o greșală mare, recunoscută mai târziu și din partea lui *Kossuth Lajos*, care ca guvernator al țării a căutat să o repare și a prezentat prin guvernul său un proiect de lege distict din Seghedin, la anul 1849, despre drepturile naționale ale

popoarelor nemaghiare din patrie. Legea a și fost votată, dar aceasta îndreptare de greșală a venit prea târziu, pentru că Nemaghiarii, și în special Românii, nu mai puteau să-și părăsescă linia de conduită politică, pe care li-au impus-o atunci împrejurările. Insuși marele istoric maghiar, *Horvath Mihaly*, vorbind în istoria patriei despre aceasta lege spune, că singura ei scădere a fost aceea, că s'a adus abia în Iulie 1849, și nu în Martie 1848, când trebuia să fie adusă!

Iată deci că avem o autoritate maghiară, un martor clasic, care ne justifică absentarea dela sărbătorile aranjate din parte maghiară în ziua de 15 Martie a fiecărui an!

Dar să mergem mai departe. Legea de naționalități din 1849 n'a putut fi executată, pentru că vremile rele cari au urmat n'au permis executarea ei. S'au îndreptat însă vremile. Țara și-a redobândit constituția, și oameni de inimă și cu multă pricepere politică, în fruntea cărora se află: *Dák, Eötvös, Andrássy*, și alții, au făcut altă lege de naționalități, cea din 1868, în care, ca și în cea dela 1849, se acordau unele drepturi naționale și naționalităților nemaghiare din patrie. Întrebăm însă, care paragraf din aceasta lege e executat astăzi, și de care din drepturile trecute în legea aceasta se pot bucura Românii? Nici de unul! Toate sunt, parte cassate prin alte legi, parte rămase literă moartă, în urma volniciei guvernelor, cari aveau datorința să execute legea!

Din libertățile câștigate la 1848 n'au primit deci nimica Românii, ca popor, ci numai ca indivizi, ca cetățeni singuratici. Iar numai cu atâta noi nu ne puteam mulțumi.

Am cerut, și cerem mereu, ca și drepturi naționale să ni-se dea, dreptul de a ne conserva și cultiva limba, cu ajutorul școlii noastre confesionale și a bisericii noastre naționale, neîmpedecați de nime, dreptul de a ne întruni și a ne consulta noi între noi asupra năcăzurilor, durerilor și dorințelor noastre, în sfârșit, drepturile trecute în programul politic al poporului român din patria aceasta, — și ziua în care ni-se vor acorda din partea politicii maghiare aceste drepturi, va fi pentru noi aceea ce e astăzi pentru compatrioții maghiari 15 Martie, zi de mare sărbătoare și totodată zi de adevărată înfrățire română-maghiară! Și noi credem, că va veni odată vremea aceasta de înfrățire, vremea când politica maghiară se va convinge, că un popor de trei milioane nu se poate maghiariza cu puterea și peste noapte, iar a și-l face dușman, asuprindu-i legea și limba, nu e în interesul națiunii maghiare. Indicii bune avem în aceasta privință în frumoasele promisiuni ce ni-se fac din toate părțile, mai ales din partea șefilor partidului independist *Kossuth* și *Apponyi*, că limba și cultura noastră națională nu voește nimeni să ni-o atace, ci din contră, pentru cultivarea limbei și pentru promovarea culturii noastre se va căuta să ni-se dea tot ajutorul posibil din partea statului. Și noi n'avem dorință mai ferbinte decât aceea, ca să vedem prefăcute cât mai curând în fapte aceste promisiuni.

Armele preotului în secolul XX.

(Urmare.)

Chemați în oficiul nostru să câștigăm sufletele pe seama bisericii, ear' prin biserică pe seama lui Christos, trebuie să ne punem speranța întâiu de toate în *virtute*. Asta ne este *arma infalibilă*. Ea e văzută și simțită de toți, culți și neculți, a-vuți și săraci, amici și inimici, în măsură egală. Cine va putea spune: „Nu cunosc virtutea, nu pot se fac deosebire între ea și vițiu?” Asta ar fi atâta, cât a spune: „Nu pot se fac deosebire între fer și aur, și nu cunosc lumina”. Virtutea apare în splendoarea propriei lumini, n'are trebuință de dovezi, argumentări și concluziuni subtile, ca adevărul teoretic. Ea luminează singură, ca și adevărul fundamental, și și supune șieși și cea mai îndărăt-nică voință. Mai are apoi și alt avantaj față de simpla recunoaștere a adevărului și a științei, anume, că pe când adevărul și știința sunt numai flori, cari plac și distrag, virtutea e fructul gata de a fi gustat. Toți putem să propagăm virtutea, preoți și laici credincioși, fiecare după puterile sale, amăsurat stării sale, și în măsura, în care e împărțit de grația cerească.

Dacă eu aș spune cuiva: „Tu trebuie să te faci orator distins, teolog, ori filozof, — mi-ar putea răspunde așa: „Bucuros, dar' nu pot; talentul meu e prea neînsemnat și nu'l pot aduce la înălțimea cerută; și apoi n'am vreme, n'am mijloace, îmi lipsește sănătatea și puterea.” Își justifică neputința. Dar când e vorba de *virtute*, se schimbă lucrul. Ea e tuturor cu puțință, întocmai ca și fericirea de veci. Aci nu se poate nime scuză, că: *nu pot*. Toți pot și toți trebuie se fie ocrotitori și propagatori de virtute. Va fi o deosebire între virtutea acestuia și a aceluia, precum și lumina unei stele difere de lumina cealalte, — cum scrie apostolul Paul, — dar, în ființa sa, virtutea e un bun moștenit al tuturor. Fiecare poate și trebuie să fie înzestrat cu virtute.

Cu cât mai plin de *virtute* trebuie să fie deci însuși preotul! Inzestrat cu virtuțile reclamate de oficiul său, preotul e cea mai elocventă și mai apăsătoare demonstrare, e o apologie splendidă a adevărului și a sfințeniei religiunii. O poartă totdeauna preoții cu ei, o au scrisă, nu în cărți, ci în operele lor, în întreaga lor viață. O predică și atunci când tac, și o predică pretutindenea, în biserică și afară de biserică, acasă, pe stradă, la lucru, pretutindenea. Și pretutindenea e primită cu zmerenie.

Priviți numai ce se întâmplă în comunitatea, în care și face intrarea un preot înzestrat cu toate virtuțile. În întregul sat ori oraș, și dacă e în fruntea diecesei, în întreaga diecesă se simte și se vede o reînviere a credinței și a ocercniciei, o înflorire a faptelor bune și plăcute cerului. Precum căldura în jurul focului, lumina în jurul făcliei, așa se respiră în jurul oamenilor plini de virtute însuși virtutea, ca un miros bun și plăcut al lui Christos, — cum zice apostolul Paul. Un singur om poate să schimbe, în puțini ani, fața unui sat, unui oraș, unei dieceze, ba unui ținut întreg. Să o schimbe și să o sfințească!

Armele războiului nostru nu sunt arme materiale, dar sunt tari întru Dumnezeu, — zice apostolul. Aceste arme nemateriale sunt; *cuvântul*, pus de Christos.

și de biserică pe buzele noastre, și virtuțile, toate, și în special acelea, cari se țin mai mult de oficiul nostru și ridică vaza oficiului nostru.

Cari sunt aceste virtuți? Le cunoașteți toți, ca și mine, dar totuși vi-le voi revoca în memorie. Mă voi folosi de admirabilele învățături, pe cari ni-le dă în privința aceasta apostolul Pavel. Apostolul Pavel vrea, ca celce aparține Domnului Christos să fie: fără cusur, treaz, veghiator, moderat, onest, binevoitor, drept, instruit și înfrânat. Toate acestea sunt virtuți necesare. Dar pentru noi, preoții, cea din urmă are importanța cea mai deosebită. Ea trebuie să lucreze pe fruntea preotului ca o piatră scumpă. Ea îi câștigă vaza și încrederea poporului și ridică clasa preoțească deasupra tuturor celorlalte clase de oameni. Fără virtutea aceasta se coboară omul bisericii dela înălțime, devine o ființă căzută, care inspiră celor buni compătimire, celor răi dispreț, ear munca sa, lucrarea sa în via Domnului, rămâne fără spor.

(Va urma).

Din Munții-Apuseni.

— O parohie model. —

— 25 Ianuarie v.

În 15 Ianuarie v. a. c. am asistat la ținerea sinodului parohial greco-oriental în parohia Certege, prot. Câmpeni, în care sinod parohul Constantin Cothișel, arătând starea parohiei cu finea anului 1905, între altele a amintit, că sunt 176 familii după căsătorii, — după case 146 numeri, cu 750 suflete; amintește despre o fundațiune făcută în 1905 numită: „Nicodim și Sofia Cothișel“ de 6000 coroane, apoi să cetește rațiociniul parohiei pre 1905, unde se vede averea parohiei, care în total ajunge la frumoasa sumă de 29,514 cor. 17 fileri, din care în bani gata sunt 17,134 cor. 67 fileri.

În fine parohul, spre a îndemna credincioșii, ca să păstreze iubirea către Dumnezeu și biserică, face o scurtă paralelă între trecut și prezent despre starea parohiei, luând starea de acum 25 ani, adică 1880, și arată cu cărțile parohiei, că atunci erau 80 familii cu 410 suflete, și averea toată era 3036 cor. 84 fil. Eată la ce stare înfloritoare poate ajunge o parohie prin conducerea înțeleaptă, bună și corectă, cum e aceasta a vrednicului paroh Constantin Cothișel, pe care faptele-i nobile, atât parohiale și comunale, cât și de binefacere, ce le-a săvârșit și zilnic le săvârșește, îl laudă și-i arată bunul tact, ce-l are mai mult de cât eu aș putea să o fac aceasta cu condeiul.

La înființarea fundațiunii amintite mai sus a contribuit cu ajutoriu moral și Prea On. Domn asesor conzistorial Dr. Miron E. Cristea, și eată cum: în Maiu 1904 venind în munții apuseni în afacerea cu biserică din Albac-Mateșești, unde fie-i spre laudă, a făcut liniște în popor, la re-

întoarcere s'a dus și în parohia Certege pentru a cerceta pe parohul Constantin Cothișel, cu care ocaziune a vizitat biserică și școala, despre a căror bunăstare, curățenie și rânduială a rămas deplin mulțumit, ceea ce să poate vedea din laudatoriul de pe foia din sf. evanghelie, scrisă la adresa parohului Constantin Cothișel; apoi la mormântul răposatului tată a susnumitului paroh a servit o rugăciune pentru reposit, de unde mergând la casa parohului a luat masa, iar la masă, pe lângă mica inteligență din loc, a luat parte și Dna Sofia Cothișel născ. Dandea, și vorbindu-se între altele și despre starea bisericești din Certege, Prea On. Domn asesor a lăudat preste tot mersul afacerilor bisericești și prin cuvinte mișcătoare de inimi a vorbit despre zelul credincioșilor, deși puțini, dar după cum a văzut din cartea de aur a bisericești, cu iubire către biserică și școală.

După depărtarea Prea Onor. Domn asesor Dna Sofia Cothișel născ. Dandea, mama parohului, — fiind pătrunsă de cuvintele auzite s'a exprimat: „Mă bucur, că stați bine cu afacerile bisericești, însă nici eu nu voi uita, când voiu reposa, de biserică.“ Și ca bună creștină, ceea ce a dovedit-o încă până a fost în viață, grăbind a ajutat cu obolul său de câte ori numai a cerut trebuința a se procura unele odoare necesare pentru sf. biserică, — așa d. e. pentru 1 sfeșnic înaintea altariului a contribuit cu 120 cor., ba compunând prețul tuturor obiectelor, respective odoarelor, precum și aceea, că în mai multe rânduri a dat sf. Paști, suma cu care a contribuit ar trece preste 1000 cor. — ș'a ținut promisiunea despre care amintiu mai sus, și în Februarie 1905 a făcut un act de donațiune și a lăsat bisericești suma de 6000 cor. ca fond pentru edificarea bisericești.

De aceea am scris acestea, ca să se vadă cât de mult să poate face prin o conducere bună, prin iubirea credincioșilor către biserică, și câtă influență are, dacă din gremiu se mai cercetează parohiile câte odată, apoi dacă cel ce le cercetează își face timp de a conveni cu credincioșii, și a le vorbi la inima lor.

Un ortodox.

Din România.

O lege bună. În ședința de Sămbătă, 28 Ianuarie v. a senatului român, profesorul universitar, senatorul Toma Ionescu, a prezentat ca venit din inițiativă parlamentară un proiect de lege de cea mai mare însemnătate. După înțelesul acestui proiect de lege sunt a se declara oprite căsătoriile între persoane atinse de vre-un vițiu de conformațiune, cum e: tuberculoza, sifilisul, alcoolizmul, etc. O lege dintre cele mai umanitare, care va face cinste corpurilor legiuitoare române, votându-o!

Coruri pentru expoziție. Ministrul instrucțiunii publice a luat dispozițiune să se formeze diferite coruri din elevi și eleve dela școlile publice din București, pentru festivitățile ce se vor aranja cu ocaziunea expoziției naționale. Va fi un cor mixt, un cor de băieți, alt cor de fete, și va fi și un cor de bărbați. Ministrul de instrucție, în înțelegere cu comisariul general al expoziției, a stabilit pe seama fiecărui cor piesele, pe cari va avea să le cânte.

Patriarhia cedează! În București a sosit știrea, că deputațiunii ale comunelor aromâne din Macedonia vor merge curând la Constantinopol pentru a cere dela Patriarhul ecumenic încuviințare, ca să folosească limba română în biserici ca limbă liturgică. Pasul acesta se face în urma unei notificări a patriarhiei, făcută către sublima Poartă, că dacă Aromânii s'ar adresa cu cererile lor în privința întrebunțării limbei proprii în biserici de dreptul Patriarhului, ca supremei autorități bisericești, cererile li-s'ar luă în dreaptă conziderație.

Greci expulzați. S'a dat de urmă, că mulți Greci din București sunt implicați în atrocitățile bandelor grecești, cari au jefuit și omorât mulți Români macedoneni, din motive politice, într-o atâta, că au stat în legătură cu ele și le-au dat ajutoare. Lucrul e dovedit, și conziliul de ministri a hotărât în ședința de Sămbătă expulzarea din țară a tuturor Grecilor vinovați. Luni a fost subscris jurnalul de expulzare, ear' poliția de siguranță a fost îndrumată să continue cu cercetările. Cei ce se vor mai dovedi a fi vinovați, din București ori din provincie, vor fi asemenea expulzați.

Convocare.

Onorații membrii ai „Reuniunii de înmormântare din Săliște, prin aceasta se convoacă la adunarea generală ordinară, ce se va ține în 12/25 Februarie 1906, la 10 ore a m. în biserică mare rom. gr. or. din Săliște cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării generale din partea prezidentului Dr. Ioan Stroia.
2. Constituirea biroului.
3. Cetirea raportului general.
4. Prezentarea și cetirea Bilanțului pro 1905.
5. Alegerea a 3 membri în direcțiune, și a unui membru în conziliul de inspecțiune.
6. Curenții.
7. Inscierea de membrii noi.

Săliște, în 12 Februarie 1906.

Dr. Ioan Stroia
prezident.

Dumitru Bădilă
secretar.

NOUȚĂȚI.

Din cauza sfinței sărbători „Intimpinarea Domnului“, numărul proximal foaiei noastre apare Luni după amăzi.

Inceputul conferențelor românești. Se aduce la cunoștință, că conferența dlui prof. sem. Dr. Ioan Lupăș, anunțată pe ziua de Joi 2/15 Febr. se va ține numai Duminecă în 18 Febr. n., în sala cea mare a „Muzeului Asociațiunii“. Inceputul la 5 oare post meridiene.

Dorința regelui și a reginei României. Mareșalul palatului a comunicat presei, că dorința regelui și a reginei este ca se nu se facă nici un fel de cheltuieli pentru a li-se oferi daruri cu ocazia jubileului.

Reuniunea sodalilor români din Sibiu. Precum aflăm, va aranja Sămbătă la 24 Februarie n. c. în „Unicum“ o convingere socială împreună cu concert și joc.

Împăratul Wilhelm și Nodzu. Împăratul Germaniei a oferit comandantului japonez Nodzu ordinul „pour le mérite“. Prin distincția aceasta își exprimă părerea de bine, că principele de Hohenzollern Carol Antonie a fost primit cu multă atenție în tabăra generalului acestuia, pe vremea războiului.

Din Rusia. Contele Witte a rugat telegrafu pe guvernatorul Rusiei europene să ia măsuri energice spre a accelera elaborarea și publicarea listelor electorale. Indată ce ministrul de interne va fi informat despre publicarea listelor, termenul convocării adunării electorale ale guvernămintelor vor fi fixate. Dela acest termen va depinde fixarea celui pentru alegeri în orașe și în provincii.

† Meletios, Patriarhul Antiochiei, a decedat Sămbătă, în 28 Ianuarie v.

Nou medic român. Dela un prieten al foaiei noastre aflăm, că dl Dr. A. Cosmuța, internist și bacteriolog, actualminte medic militar la spitalul de garnizoană din loc, va începe cu ziua de 15 Febr. a. c. practică privată în locuința sa din Quergasse nr. 7. Ordin. 2—3^{1/2} p. m. Inregistrăm cu plăcere această veste și dorim noului medic român succese frumoase.

Himen. Dl Mihail Ineocan și dsoara Cristina Bănieș își vor celebra cănunia în 18 Februarie n. a. c. la carele 12 a. m. în sfântă biserică gr. or. rom. din Tornia.

Corabie înecată. În apropierea Magdalenei, insulă lângă Sardinia, s'a înecat o corabie. Cinci oameni au perit în mare.

Dragoste de carte! Trăim vremuri grele, și nu sunt semne să ne izbăvim curând de pacoțe, pentru-că educația generațiilor maghiare iată cum se face: întemează „uniunea lui Kossuth“, pe urmă instituie comisii, cari se apere constituția, și... câte mai voiți. Numai cartea, biata, n'o apără, n'o citește nimeni. Căci au alte treburi studenții universitari unguri! E în primejdie patria, și cine s'o apere, dacă ei mai și — învață?!

FOIȘOARĂ.

Roadele milei creștinești.

Noue așezăminte de îndreptare morală de Teodor Câmpianu.

Supt titlul acesta a apărut la finea anului trecut în Aiud o carte ilustrată, care se ocupă cu educațiunea copiilor rămași pe stradă după părinții lor închiși în temniță. Cartea tipărită pe hârtie fină, octav mare, tipariu frumos, se estinde, cu cele 30 de ilustrațiuni cu tot, pe 192 de pagini, și a apărut în editura dlui protopop Dr. Ilie Dăianu din Cluj, carele o-a provăzut și cu o precuvântare frumoasă.

După cum ne spune dl editor, cartea a eșit dintr'o temniță, și cuprinsul ei s'a publicat mai întâiu ungurește, deși s'a scris românește. Despre ediția maghiară, zice tot editorul, că ziarul fruntaș „Budapesti Hirlap“ a publicat o recenziune de 2 coloane, în care se zice, că conziderând împrejurările, în care a apărut cartea aceasta, „este un unieum în literatura lumii“.

Autorul cărții onorându-mă și pe mine cu un exemplar din carte și cu un extras din critica cărții, apărută la 23 Septembrie a. tr. în „B. H.“, îmi țin de datorință a face cunoscut cetitorilor acestui ziaru, ce zic chiar străinii despre cartea aceasta de atâta importanță, și scrisă într'un stil cât se poate de ales și de frumos.

Iată, în extras, ce zice „B. H.“ despre ea:

Autorul cărții este Teodor Câmpianu, pe care judecătoria l'a osândit la penitențiar, și care tocmai acum, când i-a apărut cartea, își împlinește pedeapsa în penitențiarul din Aiud.

Cartea lui Câmpianu este o lucrare vrednică de conziderațiune, fără privire la aceea, că autorul lui este supt pedeapsă penitențiară.

Autorul, judecând după lucrarea sa apărută acum, se vede a fi orientat în tot ceea-ce privește afacerile penale din punct de vedere științific. Știe care este destinațiunea unei temnițe moderne, și cunoaște direcțiunile mai noue, cari se ocupă cu psihologia, antropologia și clasificarea făcătorilor de rele.

Câmpianu se ocupă în lucrarea sa cu una dintre chestiunile sociale cele mai interesante, dar' și cu cea mai neglijată: cu viitorul copiilor făcătorilor de rele. Cu aceia, pe cari nu moartea, ci legea i-a făcut orfani, cari sunt siliți a se lupta cu viața, purtând și sarcina păcatelor părinților lor proprii. Cu grije și pe alocuirea cu măsura extraordinară a unei însuflețiri îmbrățișează autorul cauza aceasta, față de care atât statul cât și societatea arată atâta indiferentism condamabil.

Ideia aceasta mare, umanitară, i-a inspirat-o lui Câmpianu exemplul și activitatea avocatului italian Bartolo Longo și a soției acestuia contesa Marianna de Fusco, cari aproape de Neopole, în Valle di Pompei, au întemeiat un institut de educațiune pentru pruncii celor osândiți. Institutul acesta, sprijinit materialicește de toți umaniștii lumii culte, arată astfelu de rezultate, cari fac onoare culturai omește.

Cartea, precum ne spune autorul, e scrisă în penitențiarul din Aiud după operele avocatului Bartolo Longo, și e dedicată directorului Vasile Uray de Urai de acolo (edițiunea românească e dedicată:

„inimilor nobile creștinești, cari cunosc însemnătatea cuvintelor Mântuitorului nostru, că n'a venit în lume să judece, ci să ierte păcatele celor ce se pocăesc, cât și acel adevăr mare evanghelic: că celce nu iubește pe fratele său, pe carele îl vede, cum poate iubi pe Dumnezeu, pe carele nu'l vede“).

În șirele de introducere arată vioiu, cu cât este mai grea și mai nesuportabilă soarta pământească a pruncilor păcătoșilor, adică a pruncilor celor osândiți, decât cea a celor deveniți orfani pe cale naturală, a căror cale li-o netezește încălva compătimirea societății și numeroase instituțiuni sociale. Orfanul natural vorbește cu ambițiune și cu mândrie despre părinții sei răposati, până când orfanii legii, precum numește autorul pe copiii celor osândiți, numai cu frică și cu inima strânsă de durere cutează să ia pe buze numele părinților lor. (Va urma).

Cel-ce nu e condus de mintea proprie, e totdeauna dușman minții altora.

Alegere de capelan s'a ținut Luni, în 26 Ianuarie v. în comuna Ighidof. A intrat totalitatea voturilor absolventul de teologie Romul Constantinescu. Alegerea a fost condusă de administratorul protop. dr. Nicolae Garea.

Meeting feminin internațional Din Danzburu și din Terile de jos a venit invitară de a se face o mare adunare feministă, internațională, pentru a se alcătui o ligă spre a cere — sufragiu universal!

Strandare în Brazilia. Râul Paranaiba, în urma ploilor neconținute din timpul ultimului cecit din matcă și s'a revărsat peste orașul Campos. Pe unele locuri apa are o înălțime de 4 metri. Pagubele sunt enorme.

Noaptea. Turcia se întărește contra Bulgariei. Sultanul a însărcinat pe ministrul de război să dea poruncă de a se face o mare armată și grabnic lucrările de întărire la orașul Adrianopole.

Evenii din România au ținut Duminecă conferință culturală evreiască în Peștera-Nouă. A luat parte multă lume. A prezidat Rosenbaum. S'a hotărât înființarea unei societăți culturale a tuturor Evreilor din statul român. S'a trimis telegramă Regelui Carol și ministrului de instrucție Vlădescu. Eată cum se folosesc și se încercă oamenii de libertatea intrării în alte țări!

Prezident poet. Despre prezidentul Franței, Pellières, se spune, că în orele libere se ocupă cu poezia. Scrie numai poezii nevinovate, mai ales anacreontice. La palatul Elysée mai sunt scriitori. Secretarul Marc Varénne e unul dintre cele mai puternice talente tinere Franței. Chiar și fata nemăritată a lui Pellières se ocupă de critica literară.

Greva din Lupeni. Intre muncitorii dela uzinele de fier din Lupeni a izbucnit greva, care ia proporții mari. O mie și cinci sute de muncitori s'au pus în grevă și în urma îndărătniciei direcțiunii nu e nădejde să se isprăvească curând greva.

La dureri chinuitoare este expus acela, care nu se cugetă la sănătatea sa și în caz de boală nu se năzuiește a afla cel mai sigur mijloc de vindecare a suferințelor sale. Mii de oameni au adresat scrisori de mulțumită producătorului alifiei Zoltán, cari folosindu-se de universal renumita alifie Zoltán au scăpat de reumă și podagră. Această alifie se poate căuta în 2 cor. în farmacia Zoltán (Budapesta, V. Szabadságtér) și K. Molnár (Sibiu), ceace este de interes pentru ceice sufer de junghieri în coaste sau în membrele corpului.

Ninsori mari. Din Roma se depeșează, că un frig simțitor domnește acolo, în urma ninsorilor mari căzute în zilele din urmă. Zăpada e așa de mare, încât trenurile nu mai pot circula între Roma și Bruzzo.

Coroane eterne. Intru amintirea răposaților Man Cioran și Alexandrina Baciu au mai dăruit la fondul văduvelor și orfanilor meseriașilor noștri următorii membri ai reuniunii: Petru Moga, măestru francez, Petru Ilieș măestru compactor, Ioan Bologa, măestru pantofar, Elisaveta Suci, Roza Gergely, Pamfilie Crișan, Ioan Preda, Odali lăcătuși, Stefan Dejenariu și Nicolae Bulea, sodal lustritor, fiecare câte 60 fileri, Nicolae Roșca, Vasile Maniu, culeători de litere, Gheorghe Devan, sodal lustritor, Lazar Stoica, Mihai Turean, Odali măsari, fiecare câte 40 fileri, Ioanichie Bota, sodal croitor, Fritz Weisz, Theese Mihály, Bertha Schneider, Nicolae Fărloanță, sodal măsari, fiecare câte 30 fileri, Ioan Apolzan, culegător de litere, 5 fileri, Gheorghe Mohan, cul. de litere, Alex. Tobias, Petru Popa, Ioan Pop, Anoniu Balomiri, Demetriu Baciu, fiecare câte 20 fileri, Ioan Oprița, 10 fileri.

„Stimatului domn Albert Müller Budapesta, V. Vadasz-utca 42/V. Crucea inventată de dta mi-a sosit și te rog să rimești cordiala mea mulțumită, deoarece venținea dta a avut o înfruntare de binefăcătoare asupra mea. Rog pe bunul Dumnezeu să te binecuvinteze pentru aceasta. Cu distinsă stimă *Dirkits Mtyás*“.

Această epistolă a fost adresată inventatorului crucei dupe electro-magnetice nr. 86 967 R. B. și dovedește cât de eminent ajută această cruce la vindecarea boalelor reumatice, la astmă, țuturi de urechi, sgârșiri de inimă ș. a.

Declarațiune.

În nrul 12 a. c. „Telegraful Român“ aduce sub titlu „Desmărire“ o notiță, care implică numele meu într'o afacere de joc de cărți, petrecută în Budapesta în „Hotel Royal“. Subscrisul declar, conform adevărului, că eu la o astfel de partie nu am luat parte, și în decursul jocului peste tot nici nu am fost prezent în hotel. Toate celelalte aserțiuni sensaționale, întrucât acelea s'ar ocupă și de persoana mea, sunt scornituri neadevărate.

Sibiu, în 12 Februarie 1906.

Dr. Romul Boiu
proprietar.

AMVONUL.

Cuvântări liturgice

este titlul unei cărți, compusă și edată de arhimandritul Nicodem Muntean, vicarul episcopiei Dunărea-de-jos, în care în formă de cuvântări se explică momentele mai însemnate ale sf. liturghii.

După cum însuși autorul accentuează: aceste cuvântări „*umple un gol simțit în literatura amvonului nostru*“, pentru că colecțiunile de predici duminecale, ocazionale și pentru diferite sărbători, în timpul mai recent și din inițiative proprii au început a se înmulți, pe când lipsa de astfel de cuvântări, prin cari să se dea o explicație a momentelor mai însemnate din sf. liturghie era de tot simțită, cu atât mai mult, că în fața sentimentului religios apatic, ce se manifestează mai ales la categoria credincioșilor, cari pretind a fi taxați de clasă cultă și inteligentă, datori suntem a ne folosi de toate mijloacele pentru a combate acest indiferentism, câtă vreme mai are și efectul dezastros, că influențează în mod epidemic și asupra credincioșilor de categoria mai inferioară intelectuală.

O stare aceasta, căreia într'o formă destul de marcată i-s'a dat expresiune nu tocmai de mult, din partea cea mai competentă în fața reprezentanților bisericii noastre din arhidieceză.

Dar nu mai puțin vătămător pentru bunul simț este când vezi, că și acei puțini, cari fie din datorință mult puțin oficială, fie pentru a masca la vedere sentimentul lor religios, și dacă iau parte la serviciile divine, chiar și la actele cele mai cardinale, cu însemnătate simbolică deosebită, ce stau în strinsă legătură cu învățăturile bisericii noastre ortodoxe de credință și morală, sau că demostrează un fel de indiferentism provocător, sau că-și caută chiar distracțiune prin conversare cu vecinii, ca se nu simtă greul indiferentismului.

Un adevăr acesta, trist și dureros, mai ales câtă vreme în biserica noastră ortodoxă serviciile divine de cult se îndeplinesc în limba proprie a credincioșilor, nu ca în biserica apuseană în o limbă străină, neînțeleasă de credincioși. Ba le este dată posibilitatea credincioșilor, ca nu numai să urmărească și să înțeleagă tot ce se îndeplinește, ci să concurgă în mod activ la îndeplinirea serviciului divin, pe când credincioșii bisericii apusene sunt reduși la un rol pasiv, numai contemplativ, și cu toate acestea să nu ne sfim a recunoaște, că în ce privește ținuta credincioșilor bisericii apusene în decursul serviciilor divine — de orice categorie socială și culturală ar fi ei — peste tot este mult mai neexceptionabilă decât a credincioșilor bisericii ortodoxe.

Vor fi ele și alte împrejurări, cari contribuie la această stare puțin mulțami-

toare a manifestării sentimentului de evlavie, dar nu se poate ignora, că prea puțin pond s'a pus în trecut pe înzestrarea credincioșilor și cu cunoștințele necesare în ale cultului nostru divin ortodox, mai ales în ce privește interpretarea simbolică a diferitelor forme rituale, aduse într'o combinațiune atât de perfectă și cu influență atât de puternică, pentru cultivarea sentimentului religios, ceace se recunoaște și din partea celor de altă credință, cari le apreciază numai după aparență.

Acestei trebuințe intenționează a satisface autorul „*Cuvântărilor liturgice*“, când în XIII. cuvântări de extenziune corespunzătoare, în formă pastorală revine asupra momentelor mai însemnate ale sf. liturghii, și vine într'ajutorul confracților săi preoți, ca pe baza cunoștințelor privitoare la explicarea cultului divin, având la îndemână un model, cu mai multă ușurință să poată înșiși compune atari cuvântări liturgice adecvate categoriei credincioșilor, ce-i au spre păstorire, sau întrucât din orice motive nu ar putea în această formă să facă uz de aceste cuvântări, n'au decât să le folosească așa, după cum sunt compuse.

Din toate aceste conziderante, recomand preoții procurarea acestei cărți, ce se poate procura dela autor deadreptul, sau prin mijlocirea librăriei arhidiecezane, cu prețul de 1 leu 50 bani.

Dr. E. R.

Posta ultimă.

Disolvarea parlamentului.

În audiența pe care a avut-o ministrul-prezident ungar, baronul Fejérváry, eri, Marți, după amiază, la Monarhul, au fost stabilite și încuviințate din parte preainaltă toate amănuntele referitoare la disolvarea parlamentului

ungar, care are să se întâmple în una din zilele cele mai apropiate. Nouăle alegeri pentru dietă nu vor fi ordonate. Se crede, că rescriptul regesc de dizolvare va fi publicat simplu în foaia oficială. Se afirmă însă și aceea, că rescriptul va fi cetit în fața deputaților și a magniților, din partea unui comisar regesc, numit spre acest scop de Maiestatea Sa, și luat dintre generalii activi de naționalitate maghiară.

Emulziunea lui Scott

este o emulziune din cea mai bună unsoare de pește medicinală din Norvegia împreună cu hypofosfiți de var și natron. Se folosește pentru toate scopurile, pentru cari se întrebuița până acum unsoarea de pește ordinară. Deoarece emulziunea lui Scott conține unsoarea descompusă și împărțită deopotrivă în cele mai mici picături (prin procedura lui Scott), unsoarea de pește este astfel cu mult mai ușoară la mistuit decât în forma vechiă de până acum. Afară de aceea emulziunea lui Scott e gustos și ascunde gustul neplăcut al unsoarei de pește ordinară. Pescarul cu batocul pe spate este semnul care garantează pentru veritabilitatea procedurii lui Scott.

Se capătă în toate farmaciile. Cu provocare la foaia aceasta și pe lângă trimiterea alor 75 fileri în marce postale se espedează franco sticle de probă prin

Dr. EMIL BUDAI, „Stadtapotheke“
BUDAPEST, IV., Váci-utca 34/50
Prețul sticlei originale: Cor. 2 50.

Teatru orășenesc.

Mercuri (14 Faur n.): „*Der Helfer*“
dramă în 3 acte de F. Phippi.

„Porumbăceana“ casă de economii, societate pe acții în Porumbacul-inferior.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai casei de economii „Porumbăceana“ societate pe acții conform §-lui 16 din statute se invită la

a V-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Porumbacul-inferior la 11 Martie st. n. 1906 la 11 oare înainte de amiază în școala confesională.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcțiunii, bilanțul anului 1905 și raportul comitetului de supraveghere.
  2. Deciziune asupra distribuirii profitului curat.
  3. Fixarea marcelor de prezență pentru membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghere pro 1906.
  4. Ameliorarea respective satorirea leilor funcționarilor societății și a prezidentului direcțiunii.
- Domnii acționari cari voesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotențiat, în sensul §. 17 din statute sunt rugați a-și depune acțiunile eventual dovezile de plenipotență, cel puțin cu o zi înainte de adunare la casa societății pe lângă revers.
- Porumbacul-inferior, în 10 Febr. 1906.

Direcțiunea.

Activa.		Contul Bilanțului.		Pasiva.	
	K f		K f		K f
Casa în număr	4,949 04	Capital social 400 acții à K 100	40 000—		
Cambii escomptate	253,228—	Fondul de rezervă	9,679 57		
Imprumuturi ipototecare	25,906—	Cambii reescomptate	29,636—		
Imprumuturi pe obligațiuni	14,576—	Fondul de binefaceri	188 55		
Diverse conturi debitoare	802 80	Depuneri spre fructificare	206,555 17		
Mobiliar:	475 97	Interese tranzitoare anticipate	4,502 19		
după amortizare de 10%	47 60	Dividende neridicate	28—		
	423 37	Diverse conturi creditoare	517 30		
		Profit curat	8,783 43		
			299,890 21		
					299,890 21

Debit.		Contul Profit și Perderi.		Credit.	
	K f		K f		K f
Interese:		Interese:			
pentru dep. spre fructificare	10,190 77	dela cambii escomptate	17,365 65		
„ cambii reescomptate	2,894 60	dela imprum. ipototecare pe			
	12,585 37	obligațiuni	2,266 61		
Spese de birou și salare	1,527 33	de întârziere	2,438 44		22,070 70
Marce de prezență	928 40	Proviziuni			4,053 13
Chirie	200—				
Contribuțiune:					
directă	1,167 50				
10% pentru inter. dep.	878 20				
Competință de timbru	11—				
10% amortizare din mobiliar	47 60				
Profit curat	8,783 43				
	26,123 88				
					26,123 88

Porumbacul-inferior în 31 Decembrie 1905.

Membrii direcțiunii:

I. Marinescu, prez. N. Solomon. D. Mandaal. L. Stoichița. Ioan Grecu. S. Silca. I. Stoichița.
Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și confruntându-le cu registrele principale și auxiliare ale societății ținute în bună regulă le-am găsit în consonanță cu acele și exacte.

Membrii comitetului de supraveghere:

I. Căndea, prez. Dr. I. Șenchea. I. Dejenar. G. Comșia. S. Grădinar. G. Codrea

Sirolin

Promovează apetitul și greutatea corpului, delatăru tusa, flegma, asudarea noaptea

Se prescrie zilnic de numeroși medici și profesori la
**morburi de plumâni, cataruri tusă, convulsivă
scrofulosă, influență.**

Oferindu-i-se publicului imitații fără preț, se se cără totdeauna:
„Roche“ originală „Roche“.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Elveția).

„Roche“

Se capătă prescriindu-se de medic
în farmacii la 4 cor. sticla.

